

Vastine vireillepanovaatimukseen, 2.9.2026
Hammaslahden ampumarata, Joensuu

PYHÄSELÄN METSÄSTÄJÄT RY:N VASTINE JOENSUUN KAUPUNGIN YMPÄRISTÖNSUOJELUN 18.6.2026 PÄIVÄTTYYN VASTINEPYYNTÖÖN

Pyhäselän Metsästäjät ry Yhteyshenkilö

Lauri Hakkarainen
050 536 8089
lauri.hakkarainen@pyhaselanmetsastajat.fi

Vastineen on laatinut hakijan puolesta Ampumaratojen ympäristölupahanke

Yhteyshenkilöt

Tero Toivonen, 040 684 0369, tero.toivonen@ampumaurheiluliitto.fi
Tuomas Pelkonen, 050 524 0555, tuomas.pelkonen@metsastajaliitto.fi

Vastaanottaja

Joensuun kaupungin ympäristönsuojelu, ympäristönsuojeluviranomainen

Asia

Pyhäselän Metsästäjät ry:n vastine Joensuun kaupungin ympäristönsuojelun vastinepyyntöön ympäristönsuojelulle esitettyyn vireillepanovaatimukseen.

Luvanhaltijan kuuleminen

Joensuun ympäristönsuojeluun on toimitettu vireillepano, jossa vaaditaan Hammaslahden ampumaurheilukeskuksen ampumaratatoiminnan ja vallihankkeen keskeyttämistä vedoten Pyhäselän Metsästäjät ry:n ympäristöluvan vastaiseen toimintaan. Lisäksi vireillepanossa vaaditaan arvioitavaksi, rikkooko toimija jätelakia, ympäristönsuojelulakia, luonnonsuojelulakia ja kaivostoiminnan jälkeistä ympäristölupaa. Tämän johdosta Joensuun ympäristönsuojelu on pyytänyt Pyhäselän Metsästäjät ry:ltä vastinetta asiaan.

Pyhäselän Metsästäjät ry kiittää mahdollisuudesta antaa vastine.

Johdanto

Hammaslahden ampumaurheilukeskus sijoittuu suljetun Hammaslahden kaivoksen rikastushiekka-alueen välittömään läheisyyteen. Alue on maankäytöltään sekä historialtaan monimuotoinen. Kohteessa vaikuttaa samanaikaisesti kolme toisiaan sivuavaa mutta oikeudellisesti ja toiminnallisesti erillistä kokonaisuutta: Pyhäselän Metsästäjät ry harjoittaa voimassa olevaan ympäristölupaan perustuvaa ampumaratatoimintaa, GRK Suomi Oy toteuttaa MARA-ilmoituksen alaista meluvallihanketta, ja Outokumpu Mining Oy vastaa oman ympäristölupansa mukaisesti rikastushiekka-alueen jälkihoidosta sekä siihen liittyvästä ympäristöhaittojen hallinnasta. Näiden toimintojen ja niihin liittyvien vastuiden erottaminen toisistaan on vastineen käsittelyn ja oikeudellisen arvioinnin kannalta tärkeää.

Pyhäselän Metsästäjät ry:n tavoitteena on ampumaurheilukeskuksen toiminnan ja ympäristönsuojelun pitkäjänteinen parantaminen. Tämän mukaisesti yhdistys on hakenut toiminnalle uutta ympäristölupaa (hakemus toimitettu 4.6.2026), minkä lisäksi alueella toteutetaan parhaillaan edellä mainittua meluvallihanketta. Vaikka kohteessa toimii useita itsenäisiä toiminnanharjoittajia omine velvoitteineen, osapuolet tekevät tiivistä yhteistyötä muun muassa ympäristövaikutusten hallinnassa ja tarkkailussa.

Luvanhaltijan vastine vireillepanovaatimukseen

Luvanhaltija vastaa alla vireillepanossa esitettyihin väitteisiin. Luettavuuden selkeyttämiseksi vireillepanon lausumat on esitetty **lihavoituina** ja yhdistyksen vastineet leipätekstinä.

Vastine vireillepanovaatimukseen, 2.9.2026
Hammaslahden ampumarata, Joensuu

VIREILLEPANO (YSL127 §)

Vaadimme Joensuun kaupungin ympäristönsuojelua keskeyttämään ampumaratatoiminnan ja vallihankkeen Hammaslahden ampumaradalla vedoten Pyhäselän Metsästäjät ry:n ympäristöluvan (TEVI 3959/2009) vastaiseen toimintaan. Päätöksessä tulisi arvioida myös, rikkooko toimija jätelakia (MARA), ympäristönsuojelulakia, luonnonsuojelulakia ja kaivostoiminnan jälkeistä ympäristölupaa (ISAVI/93/04.08/2013). Joensuun kaupungin ympäristölautakunta on velvoittanut päätöksessään (RAKYMLPK 16.04.2025 § 26 97/11.01.00.00/2025) Pyhäselän Metsästäjät ry:tä saattamaan toiminta voimassa olevan ympäristöluvan mukaiseksi tai hakemaan muutosta ympäristölupa. Toimija on päättänyt hakea uutta ympäristölupaa toiminnalleen, mutta siihen asti, kun uusi ympäristölupa tulee voimaan, niin toimijan tulee noudattaa voimassa olevaa ympäristölupaa tai keskeyttää toiminta. Toiminta ei ole vielä voimassa olevan ympäristöluvan mukaista, koska

Luvanhaltija pitää vaatimusta ampumaratatoiminnan keskeyttämisestä perusteettomana. Ympäristönsuojelulain (527/2014, jäljempänä YSL) 181 §:n mukainen toiminnan keskeyttäminen on viimesijainen hallintopakotoimi, joka edellyttää, että toiminnasta aiheutuu välitöntä vaaraa ihmisten terveydelle tai välitöntä ja huomattavaa vaaraa ympäristölle. Tällaista vaaraa ei Hammaslahden ampumaurheilukeskuksen toiminnasta tai käynnissä olevista maanrakennustoista aiheudu.

Ampumaradan toiminta perustuu olemassa olevaan, lainvoimaiseen ympäristölupa, jonka mukaisesti toiminta myös järjestetään. Pyhäselän Metsästäjät ry on hakenut ympäristölupaa toiminnan olennaiselle muuttamiselle. Olemassa oleva luvanvarainen toiminta on lainmukaista vireillä olevan hakemusprosessin aikana.

Vallihankkeen keskeyttämistä koskevaan vaatimukseen Pyhäselän Metsästäjät ry toteaa, että alueella toteutettava meluvallihanke on valvontaviranomaisen hyväksymä maarakennushanke, joka toteutetaan eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa annetun valtioneuvoston asetuksen (843/2017, jäljempänä MARA-asetus) mukaisesti. Kyseessä on ampumaratatoiminnan meluntorjuntarakenne, jolla vähennetään melun leviämistä ympäristöön parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaisesti. MARA-ilmoitusvelvollisuudesta ja työn lainmukaisesta toteutuksesta vastaa urakoitsijana toimiva GRK Suomi Oy.

- radan melunsuojaus ei ole riittävä (lupamääräys 2). Ympäristötarkastaja Anna Tiaisen viittaus maakuntakaavassa merkattuun melualueeseen ei ole hyväksyttävä syy, miksi valtioneuvoston päätöstä ampumaratojen melun ohjearvoista (993/1992) ei tarvitsisi noudattaa.

Ampumaratojen aiheuttaman melutason ohjearvoista annetun valtioneuvoston päätöksen (53/1997) mukaiset melutasot ovat nimensä mukaisesti ohjearvoja, joita sovellettaessa on päätöksen 3 §:n mukaisesti otettava huomioon ampumaratatoiminnan luonne, kuten ampuma-ajat ja laukausmäärät, sekä alueen todellinen tai suunniteltu käyttö.

Ampumarata-alue on maakuntakaavassa osoitettu erityisalueeksi (ea) ja sen ympäristö melualueeksi (me), mikä vahvistaa toiminnan olevan pitkäjänteisen maankäytön suunnittelun mukaista. Radalla toteutettu melunhallinta perustuu rakenteellisiin suojauksiin (kuten ampumakatokset ja meluvallit), äänenvaimentimien käyttöön silloin kun se on teknisesti sekä kyseisen ampumalajin tai aseiden käyttötarkoituksen kannalta tarkoituksenmukaista ja toiminta-aikojen tiukkaan rajoittamiseen. Lisäksi toiminnanharjoittaja kehittää rakenteellista meluntorjuntaa ennakoivasti osana alueen ylläpitoa ja pitkäjänteistä kehittämistä.

Alueen käyttö ampumaratatoimintaan on maakuntakaavan ja pitkäjänteisen maankäytön suunnittelun mukaista. Melupäästöjä hallitaan parhaan käyttökelpoisen tekniikan (BAT) ja voimassa olevan ympäristöluvan mukaisesti. Näin ollen Pyhäselän Metsästäjät ry katsoo toiminnasta aiheutuvan meluhaitan olevan kohtuullinen ja valtioneuvoston päätöksen (53/1997) mukainen.

- radalla ei ole otettu käyttöön parasta mahdollista tekniikkaa (=BAT) meluntorjuntaan tai ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi, kuten luotien talteen ottamiseksi (lupamääräys 9).

Luvanhaltija toteaa, että parhaan käyttökelpoisen tekniikan (BAT) periaatteen soveltaminen ei tarkoita absoluuttisesti parhaan olemassa olevan tekniikan vaatimista, vaan kyse on teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoisten menetelmien käytöstä, joilla ympäristön pilaantuminen voidaan riittävästi ehkäistä (Kajander & Parri 2014). Menetelmien valinta edellyttää aina tapauskohtaista riskinarviota ja suhteellisuusharkintaa.

Vastine vireillepanovaatimukseen, 2.9.2026
Hammaslahden ampumarata, Joensuu

Hammaslahden ampumaurheilukeskuksen nykyiset ja suunnitellut ympäristönsuojelutoimenpiteet täyttävät parhaan käyttökelpoisen tekniikan (BAT) vaatimukset ja ovat osin niitä sekä voimassa olevan ympäristöluvan määräyksiä kattavampia. Luotiaseradoilla ammunta kohdistuu seulottaviin taustavalleihin, minkä lisäksi meluhaittaa hallitaan ääntä vaimentavilla ampumakatokilla ja meluvallilla sekä käyttöaikoja koskevilla rajoituksilla. Lisäksi Pyhäselän Metsästäjät ry on asettanut omaehtoisen äänenvaimentimen käyttövelvoitteen niille aseille, joissa vaimentimen käyttö on teknisesti ja kyseisen ampumalajin tai aseiden käyttötarkoituksen kannalta tarkoituksenmukaista.

Edellä esitetyn perusteella Hammaslahden ampumaurheilukeskuksen toiminnassa toteutetaan parhaan käyttökelpoisen tekniikan periaatteita sekä voimassa olevan ympäristöluvan määräyksiä.

- kompak-ammunnoille ei ole ympäristöluvassa lupaa, joten näitä ei saisi harjoittaa (lupamääräys 1).

Compak Sportingia harjoitetaan ympäristöluvan saaneella haulikkoradalla. Ammunnassa käytettävät aseet (kaliiperin 12 haulikot ja urheilupatruunat) vastaavat lupamääräyksessä ja sen perusteluissa yksilöityä skeet-ammuntaa, joten Compak Sportingista aiheutuva melupäästö tai haitta-ainekuormitus eivät poikkea luvitetusta haulikkolajista.

Koska Compak Sporting ei ympäristövaikutuksiltaan poikkea voimassa olevan luvan mukaisesta haulikkoammunnasta, Pyhäselän Metsästäjät ry katsoo toiminnan olevan ympäristöluvan mukaista.

- uusi rata toiminnallista ammuntaa varten on rakennettu 2024, vaikka uusien ratojen rakentaminen vaatii ympäristölupa- ja muutoksen (lupamääräys 1). Uuden radan viereen on perattu oja, jonka kautta kaivoksen suotovedet ampumarata alueelta kulkeutuvat liksenjokeen. Ojassa ja ojan penkereillä on runsaasti haulikkoammunnoista peräisin olevia savikiekkokkeja, joissa tiedetään olevan maaperän pilaantumista aiheuttavia haitallisia polyaromaattisia hiilivetyjä.

Alueella, johon väitteen mukaan olisi rakennettu uusi lajirata, on toteutettu maapohjan tasaustöitä Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (myöhemmin ELY-keskus) hyväksymän MARA-ilmoituksen (POKELY/1132/2024, päätös 18.9.2024) mukaisesti.

Vireillepanossa viitattu oja on osa suljetun kaivoksen rikastushiekka-alueen vesienhallintajärjestelmää. Kyseinen oja ei sijaitse minkään haulikkoradan ampumasektorilla, joten kiekkoja ei sinne voi tavanomaisesti päätyä. Lisäksi ampumaratojen BAT-oppaan mukaan perinteisten savikiekkokkeiden sisältämät PAH-yhdisteet ovat erittäin niukkaliukoisia, eivätkä ne muodosta merkittävää maaperän tai vesistöjen pilaantumisen riskiä (Kajander & Parri 2014). Kiekkokkeiden sirpaleita kertyy haulikkoradoille haulikkoratojen toiminnan takia ja niiden keräämistä kesken radan elinkaaren ei pidetä ympäristönsuojelullisesti perusteltuna tai oikeasuhtaisena vaatimuksena.

Alueelle ei ole rakennettu väitteen mukaista lajirataa, vaan alueella on toteutettu maapohjan tasaustöitä. Vireillepanossa esilletuotu oja on osa rikastushiekka-alueen vesienhallintaa. Haulikkoratojen alueella olevat kiekonsirpaleet eivät aiheuta maaperän pilaantumista.

- alueelle on tehty uusia, luvattomia ojia muun muassa rikastehiekkapenkan viereen, joista valuu happamia suotovesiä suoalueelle ja liksenjokeen (lupamääräys 5).

Oja on kaivettu vuonna 2017 alueella MARA-ilmoituksen puitteissa toteutetun tienrakennuksen yhteydessä. Ojan tarkoituksena on maarakennusteknisen hyvän tavan mukaisesti varmistaa tierakenteen kuivatus ja estää rikastushiekkapenkasta tulevan pintavalumaveden päätyminen tiealueelle. Ojan syvyys on rajoitettu siten, ettei se ulotu varsinaiseen rikastushiekkakerrokseen. Ojaan kertyvät vedet ohjataan hallitusti suotovesien käsittelykosteikolle, eivätkä ne valu suoraan vesistöön. Oja tullaan täyttämään puhtailla maa-aineksilla syksyn 2026 aikana.

Toiminnanharjoittaja toteaa, että ojan ohjaamat vedet eivät ole valuneet hallitsematta suoalueelle taikka liksenjokeen, vaan hallitusti vesienkäsittelyjärjestelmään.

- ampumarata alueella on tehty kaivuutöitä, joissa rikastushiekkaa on paljastettu (lupamääräys 5).

Alueella tehtyjen maanrakennustöiden yhteydessä tapahtui tilapäinen poikkeama, jonka seurauksena rikastushiekkaa paljastui rajatulla alalla. Poikkeaman havaitsemisen jälkeen tilanne korjattiin viipymättä valvovan viranomaisen ja Outokumpu Mining Oy:n asiantuntijoiden ohjeistuksen mukaisesti peittämällä materiaali asianmukaisesti.

Vastine vireillepanovaatimukseen, 2.9.2026
Hammaslahden ampumarata, Joensuu

Toimenpiteistä on raportoitu valvontaviranomaiselle 19.6.2026, joka on tarkastanut ja hyväksynyt suoritettut korjaustoimenpiteet (6.7.2026, sähköpostitiedoksianto). Tilanteesta ei ole aiheutunut rikastushiekan leviämistä, ympäristön pilaantumisen vaaraa tai terveyshaittaa.

- toimija ei ole toimittanut suunnitelmaa ampumarata-alueen vesistöntarkkailun järjestämisestä 30.4.2011 mennessä. Toimija kertoo tekevänsä vesistöntarkkailua Outokumpu Mining Oy:n kanssa, mutta edes ympäristösuojelussa ei tunnu olevan asiasta enempää tietoa. Lupa- ja valvontavirasto ei ole ampumaradan toimintaa valvova viranomainen, eikä sillä ole Pyhäselän Metsästäjät ry:n toimittamien vesi- ja ojasedimenttinäytteiden tuloksia (lupamääräys 7).

Pyhäselän Metsästäjät ry on toimittanut selvityksen vesistöntarkkailun järjestämisestä Joensuun kaupungille 30.4.2011. Joensuun kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunta on todennut vesistöntarkkailusuunnitelman lupamääräysten mukaiseksi ja noudatetuksi (RAKYMPLK 10/16.11.2011, 109 §). Vesistöntarkkailua on toteutettu hyväksytyn suunnitelman mukaisesti vuodesta 2011 alkaen, ja tarkkailutulokset on toimitettu toimintaa valvovalle Joensuun ympäristönsuojelulle.

- Outokumpu Mining Oy:n raportin mukaan ainakin lyijyn pitoisuudet ovat lähteneet kohoamaan ampumatoiminnan seurauksena. Lyijy on jo pieninä pitoisuuksina haitallista.

Toiminnanharjoittajan tiedossa ei ole raporttia tai selvitystä, jonka mukaan lyijypitoisuudet olisivat merkittävästi kohonneet ampumaratatoiminnan seurauksena.

Vuodesta 2011 lähtien toteutetun vesistöntarkkailun tulokset osoittavat, että liksenjokeen purkautuvien vesien lyijypitoisuudet ovat pysyneet alhaisina. Mitatut lyijypitoisuudet alittavat vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista annetun valtioneuvoston asetuksen (1022/2006 ja 1308/2015) mukaiset pintaveden ympäristölaatuvaatimukset.

Tarkkailuaineiston perusteella vesissä ei ole havaittu ympäristövaikutusten kannalta merkittävää nousevaa trendiä, joten ampumaratatoiminnasta ei siten aiheudu väitettyä vaaraa vesistön pilaantumiselle.

Ympäristönsuojelun tulisi ottaa huomioon päätöksessään ampumaradalle tehdyt MARA-luvan vastaiset toimenpiteet. Lupa- ja valvontavirastosta saamani asiakirjojen mukaan toimija on varastoinut betonimursketta luvatta ampumarata alueella. Betonimursketta on myös levitetty luvattomiin kohtiin, joilla on muun muassa kuivatettu kosteikkoa, joka on tärkeä happamien suotovesien jälkihoidon kannalta. Valleissa näkyy myös betonilohkareita, joiden koko ei täytä MARA-asetusta sekä rataiskkon patkiä, joiden alkuperä ei ole Lupa- ja valvontaviraston tiedossa. Näistä kaikista olen jo aikaisemmin lähettänyt kuvat Joensuun ympäristönsuojeluun 30.3.2026 ja myös Lupa- ja valvontavirastoon. Vaadimme ympäristönsuojelulta, että Pyhäselän Metsästäjät ry:n ja GRK:n vallihanke keskeytetään, koska hankkeen ympäristövaikutuksia ei ole kartoitettu. Alueella tehtävät maansiirtotyöt ovat olleet ympäristön ja terveyden kannalta vaarallisia ja luvattomia, sillä alueen maa-aines on Hammaslahden vanhan kaivoksen jätemaata (rikastushiekkaa) ja saostusallasta,

1) mihin ei ympäristöluvan mukaan saisi kajota ilman edeltävää suunnitelmaa ja tiedonantoa sekä Outokumpu Mining Oy:lle ja Joensuun kaupungille;

2) joiden käsittelyyn ei ole voimassa olevaa ympäristölupaa;

3) mitä ei saa kaivaa tai paljastaa;

4) mistä aiheutuvan pölyn terveysvaikutuksia alueella liikkuviin ei ole tutkittu,

5) mitä ei ole alun perin pidetty peitettynä Outokumpu Miningin ohjeen mukaan;

6) mistä aiheutuvat happamat suotovedet muodostavat vesienpilaantumisriskin liksenjoesta Pielisjokeen asti;

7) mistä alueelle ammuttujen haulien ja luotien sisältämät raskasmetallit liuetessaan happaman suotoveden vaikutuksesta myrkyttävät edelleen ojen kautta lähiluontoa, peltoviljelyä ja liksenjoen aluetta, ja muodostavat selvittämättömän uhan pohjaveden muodostumisen alueella n. 800 m:n päässä;

8) jonka välittömässä läheisyydessä on luonnonsuojelulain mukaan suojeltava laji (viitasammakko) elinympäristöineen;

Vastine vireillepanovaatimukseen, 2.9.2026
Hammaslahden ampumarata, Joensuu

9) joiden ampumapenkkään rajoittuvien ojien ja lammikoiden osalta viitasammakon esiintyminen on tutkimatta;

10) minkä ympäristön kartoitusta uhanalaisten lajien osalta ei ole viranomaisen toimesta käyty tutkimassa ampumarata-alueen pohjoisosasta.

Pyhäselän Metsästäjät ry:n hallitsemalla alueella toteutetut hankkeet on toteutettu alueen meluntorjunnan kehittämiseksi. Aikaisemmat ja nykyiset maarakennustyöt ja niissä käytetyt kiertotalousmateriaalit (esim. betonimurske) perustuvat ELY-keskuksen ja Lupa- ja valvontaviraston (jäljempänä LVV) hyväksymiin MARA-ilmoituksiin. Pyhäselän Metsästäjät ry ja nykyinen urakoitsija (GRK Suomi Oy) toimivat yhteistyössä valvovien viranomaisten (Joensuun ympäristövalvonta sekä LVV) kanssa. Aiemmin tehdyt mahdolliset yksittäiset virheet, kuten liian suurten betonilohkareiden päätyminen valleihin on korjattu viranomaisen antamien ohjeiden mukaisesti.

Toiminnanharjoittaja vastaa vireillepanovaatimuksen 10-kohtaiseen luetteloon kootusti seuraavasti:

Kohdat 1–5: Kuten aiemmin on todettu, vähäinen rikastushiekan paljastuminen on korjattu viranomaisohjeiden mukaisesti. Työmaalla noudatetaan tavanomaisia pölynhallintatoimenpiteitä, eikä alueelta kulkeudu ympäristöä tai terveyttä vaarantavaa pölyä sen ulkopuolelle. Kokonaisuudessaan alue on sekä suljettu kaivosalue, aktiivinen rakennustyömaa että ampumarata-alue, joilla asiaton oleskelu on kielletty.

Kohdat 6–7: Ampumaratatoiminnasta ei aiheudu sellaisia happamia suotovesiä, jotka voisivat aiheuttaa ympäristön pilaantumista.

Ampumaratatoiminnasta peräisin olevien raskasmetallien aiheuttama vesistön pilaantumisriski on todettu säännöllisessä seurannassa vähäiseksi. Mitatut lyijypitoisuudet alittavat ympäristölaatunormit selvästi.

Alueen pohjaveden virtaussuunnat suuntautuvat poispäin lähimmistä luokitelluista pohjavesialueista, joten vaaraa 800 metrin päässä sijaitsevalle pohjavesialueelle ei ole. Tämän lisäksi lyijyn kulkeutumisriski pohjaveteen on arvioitu vähäiseksi.

Kohdat 8–10: Alueen luontoarvot, mukaan lukien direktiivilaji viitasammakon (*Rana arvalis*) mahdolliset esiintymisalueet, on huomioitu vireille tulevan GRK Suomi Oy:n ympäristölupahakemuksen valmistelussa.

Ampumaurheilukeskuksen toiminta ei vaaranna EU:n ja luonnonsuojelulain tiukkaa suojelua edellyttävien lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Yhteenveto

Ampumaradan toimintaa harjoitetaan voimassa olevan ympäristöluvan ja annettujen lupamääräysten mukaisesti. Toiminnasta ei aiheudu terveyshaittaa eikä ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.

Vireillepanossa esitetyt väitteet ovat perusteettomia tai ne perustuvat virheellisiin käsityksiin ja valvontamenettelyssä jo aiemmin käsiteltyihin poikkeamiin. Nämä eivät ole luonteeltaan sellaisia, että ne aiheuttaisivat vaaraa ympäristölle tai terveydelle. Mainitut seikat eivät muodosta perustetta luvanvaraisen toiminnan rajoittamiselle tai muille hallintopakoille.

Koska ympäristönsuojelulain mukaiset hallintopakon edellytykset eivät täyty, Pyhäselän Metsästäjät ry esittää, että Joensuun ympäristönsuojelu hylkää vireillepanon perusteettomana.

Lähteet

Kajander, A. & Parri, J. (toim.) (2014). Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT): Ampumaratojen ympäristövaikutusten hallinta. Helsinki: Ympäristöministeriö. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4352-6>